
This is the **published version** of the article:

Blasco Paino, Natalia; Femenia Pedrós, Pilar. Com optimitzar el treball col·laboratiu en un entorn d'aprenentatge per projectes. 2019. 52 p.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/209933>

under the terms of the license

TREBALL DE FI DE MÀSTER

“COM OPTIMITZAR EL TREBALL COL·LABORATIU EN UN ENTORN D'APRENTATGE PER PROJECTES”

Natàlia Blasco Paino

*Màster de Formació del Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat,
Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes
Especialitat Llengua Catalana i Literatura*

Tutora: Pilar Femenia

Data de lliurament: 6 de juny de 2019

Data de presentació oral: 13 de juny de 2019

ÍNDIX

1. Introducció	2
2. Marc conceptual	3
3. Context de l'experimentació	6
4. Objectius de la investigació	9
5. Metodologia	10
6. Anàlisi de dades	11
7. Conclusions	24
8. Referències bibliogràfiques	26
ANNEXOS	27
Annex 1. Activitat inicial SD	27
Annex 2. Converses enregistrades dels alumnes treballant en grup.....	31
Conversa 1:	31
Conversa 2:	33
Conversa 3:	35
Conversa 4:	36
Conversa 5:	38
Conversa 6:	38
Conversa 7:	39
Conversa 8:	39
Conversa 9:	41
Conversa 10:	43
Conversa 11:	44
Conversa 12:	45
Conversa 13:	48
Conversa 14:	49
Conversa 15:	50

1. INTRODUCCIÓ

La idea per al Treball de Fi de Màster em va venir tot just acabada la primera sessió de la meva seqüència didàctica. Concretament, davant del fracàs de la primera activitat proposada la qual, en ser un centre que treballa per projectes i amb l'objectiu de generar en l'alumne un aprenentatge significatiu, es va plantejar d'una manera col·laborativa: entre tots (primer els alumnes en petit grup i després amb el grup classe) havíem d'extreure, a partir d'unes preguntes de comprensió d'un text, una sèrie de característiques del text narratiu que treballaríem. Però, en veure que els alumnes es van limitar a repartir-se les preguntes i no van consensuar cap resposta, immediatament vaig pensar: "Com podré en un futur fer treballar als meus alumnes d'una manera col·laborativa si aquests, acostumats a treballar en grup diàriament, no en són capaços?".

Després d'aquests dubtes i de la sensació d'impotència inicials, vam reformular una mica la nostra seqüència didàctica, introduint alguns elements per intentar que treballessin d'una manera més conjunta, però realment va funcionar? Què faria falta treballar per aconseguir un aprenentatge més significatiu a través de la col·laboració?

El present treball té com a objectiu respondre a aquests dos grans interrogants que em van sorgir en la meva primera experiència de pràctica docent, que de ben segur em serviran per a la meva tasca futura, ja que soc conscient dels beneficis que té per a l'alumnat i per al seu aprenentatge el treball col·laboratiu. I més en un entorn d'aprenentatge per projectes, on els alumnes tenen molt espai per dur a terme aquest tipus d'aprenentatge significatiu. Cal, doncs, optimitzar aquesta forma de treballar per poder dotar a l'alumnat de les eines necessàries per dur-la a terme d'una forma efectiva i realment significativa per a ell.

Per donar resposta a aquesta recerca, em basaré en l'opinió de grans experts en la matèria, com Neil Mercer, i en l'anàlisi de tres instruments de recollida d'informació durant la seqüència didàctica: el text escrit en un document Drive, l'opinió de l'alumnat sobre el treball col·laboratiu i les converses enregistrades mentre planificaven i escrivien el text en qüestió. Espero que aquests elements em permetin donar resposta als grans interrogants plantejats i, d'aquesta manera, poder aplicar els resultats a la meva pràctica docent futura.

2. MARC CONCEPTUAL

Tal com estableix Mercer, el llenguatge és el que ens diferencia als éssers humans de la resta d animals i ens permet precisament satisfer les nostres necessitats pràctiques i socials, atorgant-nos una funció especial per al pensament col·lectiu inexistent en altres éssers vius: “Naturalmente, en nuestra vida cotidiana damos esta función totalmente por descontada. Sabemos que la actividad mental conjunta tiene unas ventajas evidentes y organizamos nuestra vida consecuentemente. Decimos que «cuatro ojos ven más que dos» dando a entender que los recursos mentales de dos o más personas que colaboran pueden lograr más que la suma de sus aportaciones individuales”. Tanmateix: “En la mayoría de las sociedades del mundo desarrollado es costumbre explicar el éxito en función del talento individual, y no en función del esfuerzo colectivo”. (Mercer, 2001: 19).

Després de molts anys de potenciació d aquest talent individual a les aules, els docents estan començant a veure ara els beneficis del treball cooperatiu i col·laboratiu en l'aprenentatge de l alumne, tal com expliciten Monereo i Duran: “Hoy en día sabemos que la potenciación de las interacciones entre los alumnos, que facilita el trabajo cooperativo, es un motor para el aprendizaje significativo. Esto lo sitúa como un recurso metodológico básico para una enseñanza de calidad”. (Monereo i Duran, 2002: 10). Però com diuen els germans Johnson i Holubec: “Agrupar a varias personas en la misma habitación y decir que eso es un grupo cooperativo no basta para que lo sea” (Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E., 1999: 19). En aquest sentit, els autors estableixen cinc elements bàsics per a l'aprenentatge cooperatiu: la interdependència positiva, on els membres del grup tinguin clar que els esforços de cadascun beneficiaran a tot el grup; la responsabilitat individual i grupal; la interacció estimuladora, ajudant-se entre ells i promovent l'aprenentatge de la resta de membres i el compromís personal d uns amb els altres; l'ensenyament als alumnes per part del docent de com són aquestes pràctiques cooperatives; i l'avaluació grupal, on els alumnes puguin analitzar com estan treballant conjuntament. (Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E., 1999: 21-23).

Però com es produeixen aquestes interaccions entre els alumnes? Mercer distingeix tres models de discussió: la conversa acumulativa (construcció de coneixement per acumulació i no per raonament), la conversa disputativa (caracteritzada pels desacords i la presa de decisions individuals) i la conversa exploratòria. Aquesta última és la que considera que cal potenciar en el treball col·laboratiu, ja que és aquella en la qual els alumnes aborden les idees de la resta des d una manera crítica però constructiva: “Existen buenas razones para

querer que los niños empleen este tipo de conversación en las actividades en grupo porque [...] encarna un valioso tipo de «co-razonamiento» donde los interlocutores siguen unas reglas básicas que les ayudan a compartir conocimientos, evaluar la información pertinente y considerar las alternativas de una manera razonable y equitativa. Es una manera eficaz de emplear el lenguaje para pensar colectivamente y el proceso educativo debería procurar que todos los niños fueran conscientes de su valor y la pudieran emplear con eficacia” (Mercer, 2001: 195-196). “Sin embargo, la investigación basada en la observación indica que la conversación exploratoria aparece muy poco en las aulas de manera natural cuando los niños trabajan en grupos. La mayoría de las conversaciones observadas tienden a ser «disputativas» o «acumulativas» (Mercer, 2001: 196).

En aquest sentit, Fontich també parla de la importància de la parla exploratòria a l'aula, justificant-la amb quatre punts: “Primer: és un estil distintiu bàsic de pensar socialment i poder participar en «comunitats de discurs educades». Segon: tipifica la parla que reuneix els principis de claredat, responsabilitat, crítica constructiva i receptivitat de propostes ben argumentades. Tercer: identifica els trets crucials i més rellevants per participar en el discurs instruït (*educated discourse*), posant sobre la taula també la necessitat de dominar el coneixement acumulat de l'àrea del saber on ens trobem. I quart: té unes conseqüències importantíssimes per al desenvolupament cognitiu dels alumnes” (Fontich, 2011: 74).

A més, en el cas concret que ens ocupa aquesta recerca, que posa el focus en l'elaboració conjunta d'un text narratiu, també és important tenir en compte per a l'anàlisi un concepte interessant en el treball col·laboratiu que alguns autors han anomenat “text intentat”: “Entendemos por Ti [texto intentado] las propuestas del texto escrito formuladas en función de los receptores del texto, pero enunciadas oralmente durante la interacción del grupo a fin de someterlas a consideración de los compañeros y del mismo enunciador antes de darles forma gráfica” (Camps, Guasch, Milian i Ribas, 2007: 5). En paraules planeres, el que seria escriure el text entre tots a partir de l'oralitat. Els beneficis d'ús d'aquest tipus de procediment d'escriptura grupal són evidents: “La construcción del discurso en colaboración facilita la producción del texto y favorece las operaciones de revisión en distintos niveles y en diferentes momentos de la tarea por parte de los participantes. Las auto-reformulaciones y las heteroreformulaciones son prueba de ello. A menudo, estas reformulaciones se acompañan de enunciados que hacen explícita una actividad de reflexión sobre la lengua” (Camps, Guasch, Milian i Ribas, 2007: 12).

Per tant, la recerca del present treball tindrà molt en compte en la seva anàlisi quin grau de col·laboració s'ha donat en el treball en grup a partir d'aquests conceptes de parla

exploratorià i text intentat, elements clau per optimitzar l'aprenentatge significatiu d'aquests alumnes. I és que, tal com conclouen els germans Johnson i Holubec: "Las investigaciones realizadas indican que la cooperación conduce a un mayor desempeño en alcanzar los objetivos, a la generación de relaciones interpersonales más positivas y a una mayor salud mental que los métodos competitivo e individualista." (Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E., 1999: 143).

3. CONTEXT DE L'EXPERIMENTACIÓ

Sota el títol “No t ho creuràs, però...”, la seqüència didàctica que emmarca aquesta recerca es va realitzar als alumnes de segon d ESO d un institut de nova creació, a Badalona, centrada en el tema de les llegendes urbanes. Com a producte final, teníem prevista la creació i redacció d una llegenda urbana pròpia, realitzada en grups de quatre, i una narració oral posterior de la mateixa davant de tot el grup classe. Per motius de manca de temps, la part oral es va modificar i vam decidir amb la tutora que l enregistrarien en un vídeo, que després es mostraria a l aula en una sessió final.

Amb aquesta seqüència didàctica i aquest producte final, preteníem, d una banda, donar a conèixer les principals característiques de la llegenda urbana i continuar exercitant els principals trets del text narratiu a través de la redacció, tenint en compte les característiques pròpies de la llegenda urbana (que el narrador fos extern, que s utilitzessin els temps verbals en passat, que hi hagués un gir a la història, etc.), millorant d aquesta manera la comprensió lectora en un primer moment i l expressió escrita després. De l altra, es buscava que l alumne avancés en la interpretació de les característiques de l oralitat coneixent els principals trets de la narració oral i aplicant-los en la seva representació.

Per a aconseguir-ho, vam realitzar un itinerari d aprenentatge basat en la comprensió lectora en un primer moment, en l exercitació de l escriptura i en l elaboració del producte final. D aquesta manera, vam plantejar una primera activitat de representació mental de les llegendes urbanes, on els vam mostrar un model i, entre tots, en vam extreure les característiques; una sèrie d activitats destinades a identificar les característiques ja determinades, a través d una sèrie de preguntes i treballant concretament l ús dels verbs en passat (imperfet, perfet perifràstic i plusquamperfet); unes activitats d exercitació de l escriptura per aplicar les característiques del text narratiu i, concretament, la llegenda urbana, primer sense treballar directament sobre el producte final, com ara fer-los escriure el final d una història incloent l element pertorbador o fer-los redactar en format narratiu una llegenda urbana escrita originalment com una advertència per correu electrònic o Whatsapp; unes activitats de recapitulació per sistematitzar els aprenentatges, com l avaluació formativa en la qual van haver de contestar a una sèrie de preguntes i veure què havien après fins al moment i per què (després van haver de reflexionar sobre què els havia faltat en les respostes i per què creien que s ho havien deixat); i finalment, l elaboració del producte final, en dues fases: una primera fase d escriptura de la llegenda urbana i una segona de narració de la mateixa per a tot el grup classe.

Tenint en compte que ens trobàvem en un context educatiu en el qual l'institut aposta per l'aprenentatge significatiu i el treball per projectes, amb unes classes ja dividides per defecte en grups de quatre o cinc i amb una tasca prèvia de treball en equip molt important, ens vam plantejar una seqüència didàctica que fomentés l'actitud activa dels alumnes, l'aprenentatge col·laboratiu i el treball en equip.

Tanmateix, a la primera sessió ja vam observar que la tasca no seria tan fàcil com ens pensàvem. Vam plantejar una activitat en la qual, després de llegir una llegenda urbana, l'objectiu era, a través d'uniques preguntes, extreure entre tots les característiques d'aquest tipus de text narratiu (vegeu Annex 1). Cada grup de la classe contestaria un dels sis apartats, consensuant entre tots les respostes. Posteriorment, un membre de cada grup es reuniria amb un altre membre de cadascun dels altres grups i posarien en comú les respostes de cada apartat, per tal de tenir la informació global. Finalment, es faria la posada en comú amb tot el grup classe on, a partir de les respostes, s'anirien extraient una per una les característiques de la llegenda urbana.

La realitat va ser que els alumnes, tan bon punt van tenir les preguntes, se les van dividir i cada membre del grup en va respondre una, sense consultar ni consensuar amb els companys, i, quan es van reunir amb els altres grups, es van dictar les respostes entre ells, sense més discussions ni explicacions. Una manera de treballar en grup que es veia que tenien molt ben apresada i que els feia concloure la tasca d'una manera ràpida i eficaç. Però no servia per al nostre propòsit d'aconseguir un aprenentatge col·laboratiu.

Per aquest motiu, vam decidir reorientar una mica la tasca final per intentar que treballessin d'una manera més col·laborativa, fent entre tots la llegenda urbana i no repartint-se la feina, tal com estan acostumats. El principal canvi que vam introduir va ser que, en el moment de planificar la seva llegenda urbana, els vam demanar que obrissin un document en Drive, que el compartissin amb nosaltres i que anotessin totes les idees que anessin tenint per a la llegenda, independentment de si eren bones o no. Els vam explicitar que volíem idees de tots els membres del grup. I els vam demanar que la redacció la realitzessin en aquell mateix document, per anar veient l'evolució. També vam anar incidint, quan ens apropàvem a cadascun dels grups de treball, que volíem que participessin tots en l'elaboració i redacció del producte final i que es tindria en compte en l'avaluació.

D aquesta manera, la present recerca es centrarà en l'elaboració d'aquesta primera fase del producte final, la creació i escriptura d'una llegenda urbana. Veurem, amb les evidències mostrades a l'anàlisi, si els alumnes finalment van treballar d'una manera més col·laborativa i si els petits canvis introduïts en la seqüència didàctica van tenir l'efecte desitjat.

4. OBJECTIUS DE LA INVESTIGACIÓ

Com he comentat, la seqüència didàctica es basava en la participació activa de l'alumnat i en el treball en grup, i el nostre objectiu com a docents era que treballessin d'una manera col·laborativa per tal d'aconseguir un aprenentatge significatiu, seguint l'aposta del centre i de la nostra tutora.

Tanmateix, de seguida ens vam adonar que aquest aprenentatge col·laboratiu no era tan comú entre els alumnes del centre com ens pensàvem. Tenint en compte que els alumnes estan acostumats a treballar en grup (dediquen cinc hores setmanals a treballs per projectes) i que, segons la direcció i la tutora, els centres de Primària d'on provenen també segueixen aquesta metodologia de treball per projectes, vam donar per suposat que el treball en grup el realitzarien d'una manera col·laborativa, consensuant entre tots les respostes i treballant conjuntament per a un objectiu comú.

En realitat, és veritat que els alumnes estan molt acostumats a treballar en grup, com veurem a les dades de l'anàlisi que duré a terme a continuació, però el seu procediment habitual davant d'una tasca d'aquest tipus és repartir-se la feina i fer-ne cadascú una part. Després, ajunten les diferents parts i entreguen la tasca. Aquest fet el vam poder observar no només en la nostra primera activitat, com he explicat en l'apartat anterior, sinó en els diferents treballs per projectes que van fer durant el temps que vam ser-hi a les pràctiques i en el treball de síntesi que van realitzar just enmig de la nostra seqüència didàctica, en el qual, des del primer moment, es van dividir les tasques de les diferents matèries en funció del que se li donava millor a cadascú. Ni la pretesa "amença" que el tribunal preguntaria en l'exposició oral a qualsevol membre del grup sobre qualsevol de les tasques realitzades va fer que aquests s'interessessin massa per la feina realitzada pel seu company de grup.

Davant d'aquest panorama, per al nostre producte final ens vam plantejar incidir més en l'alumnat en el vessant col·laboratiu de la tasca, introduint la pluja d'idees inicial i el seguiment continu a través del document en Drive, com ja he explicat. D'aquí sorgiria la primera pregunta de recerca del present treball: Els canvis en la seqüència didàctica van tenir l'efecte desitjat i els alumnes van treballar més col·laborativament?

Posteriorment, amb les dades aportades i la consegüent anàlisi, així com amb la bibliografia i autors consultats, el treball pretén donar resposta a l'altra gran pregunta: Com es podria fer treballar als alumnes d'una manera més col·laborativa?

5. METODOLOGIA

Per a l'anàlisi i per poder donar resposta a aquestes preguntes de recerca, em basaré en tres instruments de recollida d'informació que em permetran donar una informació acurada i, el que és més important, complementària i, per tant, més global del que es pretén observar.

D'una banda, analitzaré els resultats d'un qüestionari realitzat als alumnes un cop finalitzada la seqüència didàctica, on es preguntava sobre el treball en grup en general, sobre les seves opinions al respecte i sobre el treball col·laboratiu realitzat concretament en la nostra seqüència didàctica. D'aquesta manera, podrem veure quina és l'opinió de l'alumnat al respecte: si creu que treballen molt en grup, si ho fan tant com explicita la direcció del centre, si els agrada, com treballen en grup i com ho han fet concretament en la nostra seqüència didàctica. L'enquesta va ser contestada per 29 alumnes dels 60 que van fer la nostra seqüència didàctica, així que la mostra és prou significativa com per donar per bons aquests resultats quantitativament.

També extrauré dades quantitatives dels documents realitzats per al producte final. Gràcies a tenir el document compartit en un Drive, es pot consultar l'historial i calcular el percentatge d'escriptura realitzat per cada membre del grup, si han treballat des de casa i com, i si, per les dades resultants, podem extreure la conclusió que han treballat d'una manera col·laborativa o repartint-se les tasques.

Finalment, aprofitaré les gravacions que vam dur a terme a alguns grups en diferents moments de la creació de la llegenda urbana per poder fer-ne una anàlisi qualitativa i poder determinar si els alumnes han practicat durant la sessió la parla exploratòria i han escrit, almenys en els moments de què disposem de gravació, seguint la metodologia de text intentat. Això em permetrà determinar si realment el treball col·laboratiu ha estat més present a la nostra seqüència didàctica o han seguit en la línia de: "que ho escrigui ell, que se li dona millor".

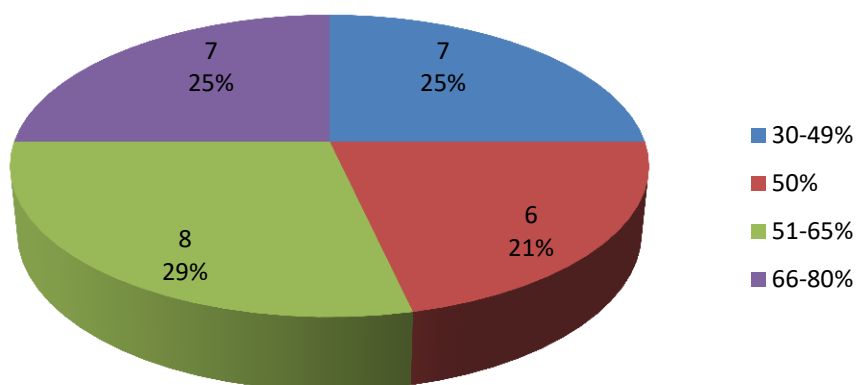
Considero aquesta tercera evidència clau en la meua anàlisi, malgrat ser més qualitativa, ja que crec que complementa perfectament les dades de l'enquesta, més subjectiva, i del document escrit en Drive, que no contempla aquesta part de l'oralitat imprescindible en el treball col·laboratiu. Els resultats obtinguts crec que em podran aportar unes conclusions molt més acurades que només comptant amb les altres dades més quantitatives.

6. ANÀLISI DE DADES

Abans d'entrar en matèria sobre el nivell de treball col·laboratiu realitzat en la nostra seqüència didàctica, m'agradaria centrar primer una mica l'atenció en la contextualització de la recerca amb alguns resultats interessants extrets de l'enquesta d'opinió realitzada als alumnes de segon d'ESO amb els quals vam treballar.

D'una banda, l'enquesta confirma la idea inicial que el centre aposta pel treball en grup i per projectes, ja que tres de cada quatre alumnes considera que el percentatge de feina realitzada en grup respecte de l'individual és d'un 50% o més, tal com mostra el Gràfic 1. De fet, el percentatge més baix donat per un alumne va ser d'un 30% de treball en grup i un 70% individual.

Gràfic 1. Percentatge de feina de l'institut realitzada en grup

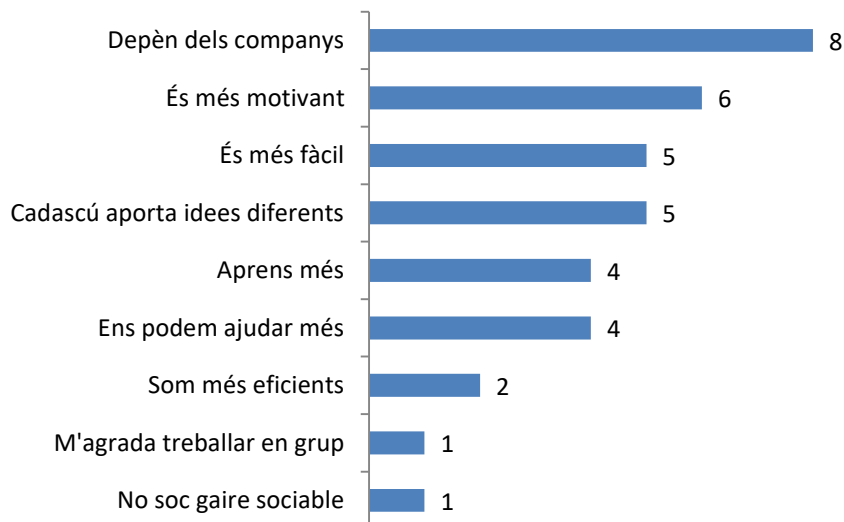

En aquest sentit, el grau de satisfacció dels alumnes cap a aquest percentatge és elevat, ja que un 75,9% va dir que el volum de treball en grup era suficient, que treballaven molt en grup; un 17,2% creia que treballaven massa en grup, i un 6,9% considerava que encara haurien de treballar més en grup.

Pel que fa al grau de satisfacció dels treballs en grup en si, dues terceres parts dels enquestats (65,5%) afirmaven que sí que els agrada treballar en grup, mentre que només un sol alumne (que representaria el 3,5%) va marcar que no li agradava. La resta es va mostrar indiferent, assegurant que depenia dels companys que li toqués. Al Gràfic 2 es mostra els tipus de resposta que ens van donar. La primera correspon als "indiferents", la

darrera, a l'alumne que no li agrada treballar en grup i la resta, als diferents motius que van aportar els que sí que consideraven que és positiu el treball en grup.

Gràfic 2. Justificacions de per què els agrada o no treballar en grup

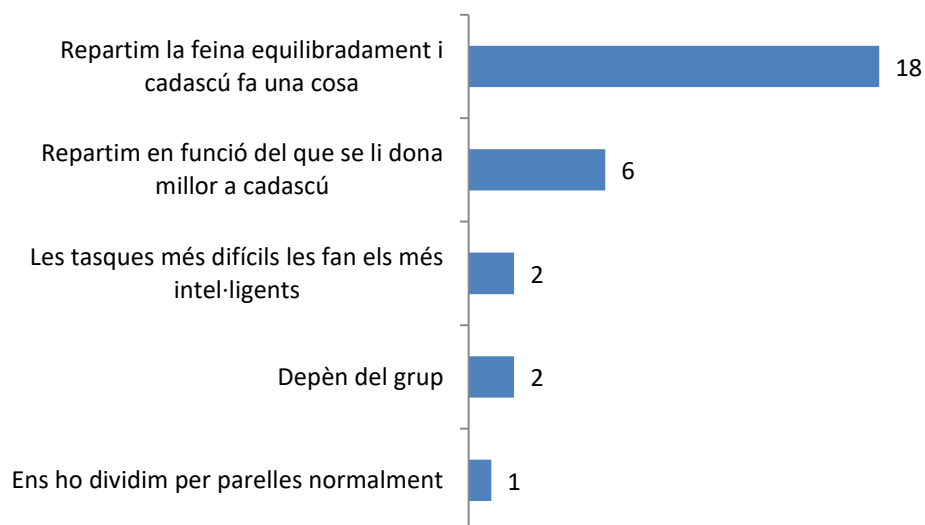
Finalment, a la pregunta de si el volum de treball en grup a Primària era igual, superior o inferior que a Secundària, un sorprenent 58,6% va respondre que ara treballaven amb aquesta metodologia més que a Primària. Un 24,1% va contestar que igual i un 17,2%, que menys.

Per tant, en referència a la idea inicial que ens trobàvem davant d'un conjunt d'alumnes molt acostumats a treballar en grup des de ben petits, tal com ens havien informat des de la direcció i el professorat del centre, la realitat és que sí que és cert que treballen molt en grup, i en general gaudeixen d'aquest tipus de tasca perquè consideren que és més motivant, que s'aporten idees diferents, és més fàcil i s'aprèn més, però amb la qual no s'hi troben tan familiaritzats com ens pensàvem, ja que més de la meitat assegura que a Primària no treballaven tant en grup. Ens trobem, per tant, davant d'una de les possibles causes de per què no van saber treballar d'una manera més col·laborativa.

L'enquesta també va voler posar en qüestió l'opinió dels alumnes sobre el seu grau d'implicació i com duïen a terme aquest treball en grup. Dels 26 que van respondre a la pregunta, més de la meitat (53,8%) consideraven que el seu grau d'implicació era alt, un 30,8% mitjà, un 11,5% que depenia del grup i només una persona (3,8%) va confessar que era baix. I respecte a com treballen en grup, totes les respostes van anar dirigides a la repartició de la feina entre els membres del grup, tal com havíem apuntat anteriorment, i la

variació en aquestes es limitava als criteris de com s ho repartien, tal com es pot observar al Gràfic 3.

Gràfic 3. Tipus de respostes a la pregunta: Com treballeu en grup?

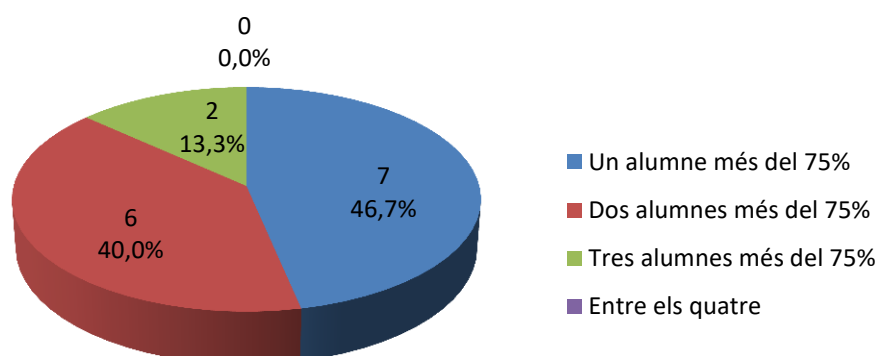
A la pregunta de si creien que podrien treballar en grup d una manera més eficient, dues terceres parts (un 65,5%) van respondre que sí, però les raons que van donar van anar més encaminades a aspectes relacionats amb el repartiment de les tasques o amb la conformació dels grups, com ara fer els grups més homogenis, fer ells els grups o repartir millor les tasques, o amb aspectes més d organització, com treballar tots més, gestionar millor el temps, tenir una millor planificació, fer cadascú la part que li pertoca o simplement escoltar i atendre més.

Com es pot observar, en cap moment apareix entre l alumnat la idea que, si treballen d una manera més conjunta, més col·laborativa, el resultat serà millor. Tanmateix, quan se ls va fer reflexionar sobre quan el treball en grup els havia aportat alguna cosa, tres alumnes van destacar que el que els aportava era compartir idees amb el grup i descobrir noves idees; dos més, que podien aprendre dels altres companys i més sobre l assignatura; dos més, que els permetia saber diferents maneres de treballar i de pensar, i un altre, que a saber escoltar les opinions dels altres. És a dir, que una significativa quarta part dels enquestats (27,6%) en realitat el que més valorava era precisament aquest benefici del pensament col·lectiu que indica Mercer, que "permite que los recursos mentales de varios individuos se combinen en una inteligencia colectiva y comunicadora que permite a los interesados comprender mejor el mundo e idear maneras prácticas de tratar con él" (Mercer, 2001: 23).

Ara analitzarem més concretament com va anar aquesta redacció de la llegenda en grup, si la introducció de la pluja d idees inicial i la insistència de treballar més col·laborativament en un document conjunt (Drive) realment va fer millorar el seu treball col·laboratiu. La seqüència didàctica es va dur a terme als dos segons d ESO del centre, per tant, a 60 alumnes. Per a la redacció es van dividir les classes en grups de quatre, dels quals van sortir, en conseqüència, un total de 15 grups: sis a 2nA, sis a 2nB i tres a l agrupament flexible de segon. Com que a l aula d agrupament flexible hi participen 13 alumnes, ens trobem amb un grup de cinc aquí i un grup de tres a 2nB.

Per començar, valorarem les dades quantitatives que aporten els documents en Drive, determinant qui va escriure principalment la redacció i si des del punt de vista escrit va ser una feina entre tots, es van repartir les tasques o el van fer majoritàriament una o dues persones:

Gràfic 4. Qui ha escrit la llegenda urbana?

Com podem observar al Gràfic 4, gairebé la meitat de grups va escriure el text majoritàriament una sola persona (set grups), amb una mitjana de text redactat del 88%. Sis grups més el van fer entre dues persones, amb una mitjana del 94,5% del text redactat total. I només dos grups el van fer majoritàriament entre tres persones, que van escriure el 98,9% de mitjana del total del text. No trobem cap grup on hagin participat els quatre de manera més o menys equitativa.

D aquest instrument de recollida d informació també podem extreure una altra dada rellevant: dels 15 grups que tenim, 11 han treballat en algun moment des de casa, fora de l horari lectiu. Dels set en els quals la llegenda urbana ha estat escrita majoritàriament per

una persona, cinc han fet aquesta tasca sols a casa, sense la participació de cap membre del grup. Dels sis que l'han escrit entre dos, tres ho han fet també els dos des de casa; un ha escrit només un alumne des de casa; un altre grup ha fet una sessió des de casa participant els quatre, malgrat que només han escrit dues persones majoritàriament, i l'altre grup ho ha fet tot a classe. I finalment, dels dos que l'han escrit entre tres, un grup ho ha fet tot en horari lectiu i l'altre, una persona ha fet la seva tasca des de casa (perquè no hi va ser a la classe i li van encomanar una part).

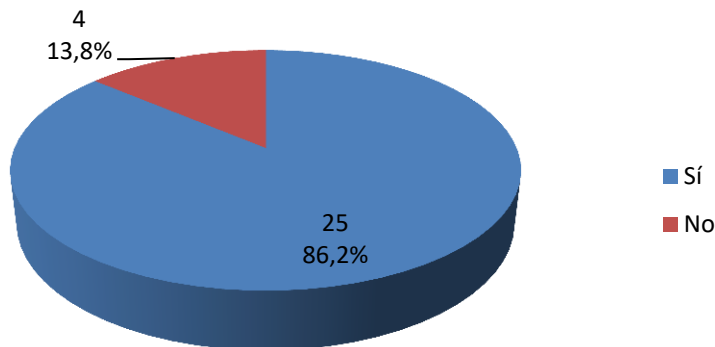
D'aquesta evidència podríem arribar a la conclusió que el procés d'escriptura de la llegenda urbana no ha estat dut a terme d'una manera col·laborativa. És evident que la part de text realitzada a casa (que en molts grups va ser un gruix significatiu) no ha seguit aquesta metodologia, ja que majoritàriament es connectava una sola persona a la vegada, que era qui redactava el text. A més, ens consta, pels problemes que van tenir amb el treball de síntesi, que els costa molt posar-se d'acord en quedar un dia per treballar des de casa, a causa de les nombroses extraescolars que tenen i que són incompatibles entre companys.

El que no podem acabar de demostrar amb aquesta evidència és que la part realitzada en horari lectiu hagi estat feta per una o dues persones només, ja que podria escriure un però després d'haver consensuat el text amb la resta de companys a través de la parla exploratòria i del text intentat. Això ho podem aclarir amb la resta d'instruments de recollida d'informació: d'una banda, el vessant més subjectiu de l'alumne, que valora com ha estat aquesta participació en relació a altres treballs en grup, i de l'altra, les observacions recollides en els enregistraments d'algunes de les sessions realitzades a la seqüència didàctica, que ens permetrà determinar si s'ha dut a terme d'una manera més col·laborativa.

En referència a l'opinió dels mateixos alumnes, un 75% dels enquestats considera que sí que van treballar més col·laborativament en la nostra seqüència didàctica que a altres treballs en grup. Les principals argumentacions aportades al respecte anaven des del punt de vista de la motivació (perquè era més motivant, entretingut), de l'aportació (perquè van aportar més idees entre tots, i ho van fer de manera diferent i conjunta) i de l'organització (perquè es van organitzar bé les feines i alguns donaven les idees i d'altres les escrivien, i perquè va ser una unitat més reduïda i, per tant, més senzilla).

Més concretament, tal com es pot observar al Gràfic 5, un 86,2% dels enquestats va assegurar que la pluja d'idees inicial va ser molt útil per a la redacció de la seva llegenda urbana.

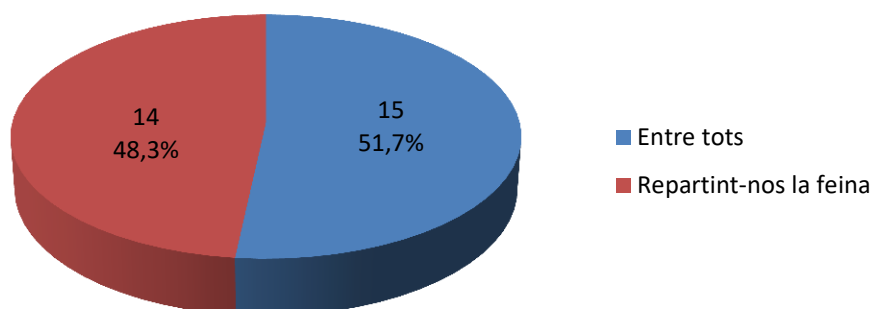
Gràfic 5. La pluja d'idees inicial us ha ajudat a obtenir un millor resultat a l'hora de centrar el tema de la vostra història?

Dels 25 que van contestar que sí, gairebé la meitat va justificar la resposta dient que els havia servit per agafar més idees i tenir una idea més clara del que volien escriure. Tres van destacar que tothom havia pogut col·laborar i entre tots van poder escollir la millor idea i descartar la resta. Dos més, que els havia permès tenir més clara l'estructura de la història des del principi i un altre, perquè havien pogut evolucionar amb la idea inicial que tenien, que era més dolenta.

I en arribar a la pregunta clau de com havien redactat la llegenda urbana, sorprenentment més de la meitat va assegurar que entre tots, mentre que només un 48,3% va declarar que l'havien fet com sempre, repartint la feina (Gràfic 6).

Gràfic 6. Com heu fet la redacció de la llegenda urbana?

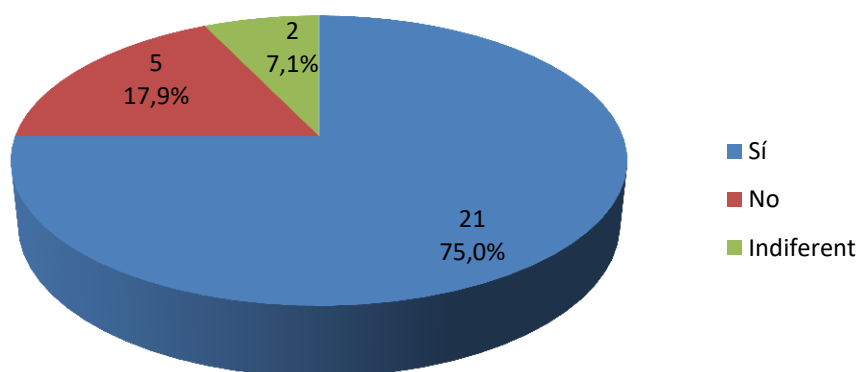

També vam preguntar com podrien haver treballat més col·laborativament, extraient algunes respostes certament interessants: treballant tothom més a casa, havent pogut quedar per treballar junts a casa, amb més temps, més organització, més implicació de tots i més comunicació.

De la mateixa manera, tres quartes parts dels alumnes consideraven que el resultat obtingut havia estat millor gràcies a haver fet la tasca en grup (Gràfic 7). Més de la meitat d'aquests (12 alumnes) donaven com a principal argument el fet que han tingut més i millors idees, mentre que un parell més asseguraven que “quatre ments són millor que una”, parafrasejant sense voler al mateix Mercer. La resta d'arguments en positiu han estat que els ha ajudat a fer millor la tasca, que tots han aportat coses diferents i que amb més persones és més fàcil.

Dels cinc alumnes que valoraven que el resultat no havia estat millor (17,9%), argumentaven que era perquè els era més fàcil pensar sols, perquè hi havia gent que no havia fet res o perquè tenien la capacitat de fer-ho tot sols.

Gràfic 7. El resultat ha estat millor gràcies a haver fet la tasca en grup?

Com podem observar, ambdues evidències mostren resultats aparentment contradictoris, entre la percepció dels estudiants de com han treballat en grup i la realitat de la redacció que es plasma al document del Drive compartit. Caldrà, doncs, analitzar les converses enregistrades per poder obtenir unes conclusions més aproximades a com es va dur a terme el treball en grup en realitat.

Mirem per exemple la primera conversa, disponible a l'Annex 2, Conversa 1. Aquesta correspon al grup de tres (anomenat Grup 1), en el qual un dels membres, J., va ser qui va escriure el 87,6% del text plasmat al document Drive. Tanmateix, per la conversa es dedueix que, mentre que A. sí que es manté en un segon pla, només intervenint per dir si li agrada o no la idea, I., que gairebé no intervé en la redacció del text, és qui participa més en la conversa, aportant ella les principals idees del que després serà la llegenda urbana. A la conversa, a més d'intentar centrar la idea de la llegenda, ja comencen a planificar l'estructura en funció de les característiques pròpies de la llegenda urbana. El tipus de conversa en general és més aviat acumulativa: una persona va aportant les idees i una altra va puntualitzant i encabint-les en les característiques donades del tipus de text que han de fer, mentre que la tercera només accepta el que diuen les altres dues. Es tracta d'una acceptació poc crítica del que va dient el membre anomenat I. De totes maneres, sí que veiem algun element interessant de treball col·laboratiu, com ara la deferència que té J. de preocupar-se per l'opinió d'A., que pràcticament no participa. Concretament ho trobem aquí:

J: Val, em sembla bé. Què et sembla a tu, A.?

A: A mi també. Em fa molt de repelús, però.

En aquest fragment següent, a més, trobem un petit tast del que seria el text intentat, a l'hora d'escollir el títol de la llegenda urbana:

J: Idees fantàstiques de la I. Ja sé el títol | K Á %Š q ^ } * æ } ^ Á à ^ Á | æ Á & æ ! } Á à ^ Á] [! &

Q K Á U Á %Š æ Á * æ | c æ Á à ^ Á] [! & + Á æ Á • ^ ~ ^ • È

R K Á P [È Á @æ Á æ | @æ c Á à ^ Á | q ^ } * æ } ^ È

I: Però no ha de ser tan evident perquè sigui una sorpresa, saps?

R K Á Ú ^ ! fl È Á] ^ ! Á ^ ç ^ {] | ^ È Á à ^ Á | æ Á à ^ | Á] [à | ^ Á ^ ! æ Á %Š æ Á ~ ã Á

I: Sí, però per exemple, la del ronyó com es deia?

R K Á Š æ Á à ~ • & [ò Á Ò • Á à ã ~ K Á %P [Á c q @ [Á & ! ^ ~ ! e • È Á] ^ ! fl ò + È Á P [

es pensin de tot.

Q K Á Œ { à Á %Œ æ | c æ Á à ^ Á] [! & + Á] [c • Á] ^ } • æ ! Á { [| c ^ • Á & [• ^ • ò

R K Á Š q ^ } * æ } ^ ò

Q K Á Š q ^ } * æ } ^ È

*R K Á R [Á] [• æ ! ã æ Á %Š **sembla bé** } ^ Á à ^ ò + È Á Ù ã Á ~ • Á*

Q K Á %Š q ^ } * æ } ^ + Á ã Á c ! ^ • Á] ~ } c • È

A: Què guai, tio!

En aquest cas, malgrat que trobem un moment de conversa disputativa, on cadascuna té una idea i no sembla que es vulguin posar d'acord, també es pot percebre algun element de

conversa exploratòria, com quan busquen referents d'altres llegendes urbanes, proporcionades com a model a activitats anteriors, per argumentar el perquè de la seva proposta de títol.

Per tant, en aquest cas en concret sí que es veu com és J. qui va escrivint, però, en realitat, el treball busca ser el més col·laboratiu possible, dins les capacitats que els alumnes han pogut mostrar al respecte. Hi ha una part important del text, però, que està redactada per J. sola a casa, que pressuposem que no el va fer col·laborativament, però per l'enregistrament que hem analitzat, podríem arribar a la conclusió que posteriorment es pot haver consensuat entre les tres a classe.

Ara fixem-nos en la pluja d'idees del Grup 4, que es pot trobar a l'Annex 2, Conversa 2. En aquest cas, l'historial del document ens mostra que la història ha estat escrita bàsicament per dos membres del grup: L., que ha escrit el 62,86% i D., que ha escrit el 36,57%. També van treballar fora de l'horari lectiu, però es van connectar a la vegada, amb la qual cosa pressuposem que, o bé van quedar presencialment per escriure la llegenda, o bé ho van fer en línia, a través del Drive. A la conversa es pot veure clarament que són elles dues qui dominen tota la discussió i no deixen participar a la resta de components. Fins i tot quan una intenta fer participar a un membre que no acostuma a opinar mai, l'altra l'interromp i contesta per ell:

D: Vale, venga, idees. M., digues una idea.

Š K Á W} Á æ• • æ• • ā } æc õ Á @ã • c fl ! ā æÁ á ^ Á c ^ ! ! [! õ Á á q ā } c ! ā * æÑ

Tota la conversa gira al voltant de la idea que van tenint elles dues. Quan N. n introdueix una de nova, totalment diferent de la que estan fent elles i que ha elaborat tot sol mentre elles parlaven de l'altra, la rebutgen sense ni tan sols valorar-la:

N: La meva és molt xula.

L: (Llegint text de N.) %Š q ^ {] ! ^ • æÁ ~ æà ! ā & æÁ ~ } • Á c æ ~ ! [} • Á { [á ā ~ ā & æc la platja i puguin fer fàbriques a la platja, però els taurons es descontrolen+ Què vol dir això?

ŒÁ { ā Á { q æ* ! æá æÁ | æÁ } [• c ! æÈ

D: És que està molt bé, eh?

Aquí podríem explicar per què la història va ser escrita per aquests dos membres únicament. És evident la manca de treball col·laboratiu en aquest grup, però no per culpa d'una falta d'interès dels altres dos membres, sinó més aviat perquè n'hi ha dos que

monopolitzen la conversa i no tenen en compte les opinions de la resta. Val a dir que, després d'una sessió posterior, on vaig valorar amb ells les diferents propostes i em vaig mostrar molt interessada per la idea d'N., que em semblava molt original i amb elements de la llegenda urbana molt ben buscats, elles, reticents en un principi, després em van venir a dir que finalment s'havien decantat per la idea d'N. Malauradament, no tinc enregistrament d'aquesta conversa per veure com arriben a aquesta conclusió.

Respecte a l'enregistrament del Grup 6, un dels dos grups que, segons el Drive, van treballar més conjuntament perquè ho van escriure entre tres, analitzarem un moment de la conversa durant una sessió en la qual havien d'escriure la llegenda urbana. Segons l'historial del document, G. va escriure el 45,83% del text; H. el 26,46% i A., que no hi era aquell dia a classe, va escriure aquell mateix dia des de casa el 27,53% restant. R. només consta que va corregir una sola paraula, un 0,18% del total. A priori, ja veiem que, malgrat que aquests resultats quantitius indiquen que semblaria que és un dels grups que més conjuntament ha treballat, la realitat és una altra. A l'Annex 2, Conversa 3 podem veure una mica més com ha estat aquesta col·laboració entre el grup.

La conversa comença amb R. avisant-me, quan deixo l'enregistradora, que ell aniria posant idees al document, malgrat que en realitat no en va quedar cap de plasmada. Jo els aviso, però, que han d'anar comentant l'escriptura d'aquest text. Majoritàriament, la conversa es basa en H. dictant a G. el text que prèviament ha escrit ella a mà, previsiblement ella sola. La pista la tenim en aquesta frase:

H: ...Estava fent una broma de mal gust, potser per espantar la gent. I ara poso, en plan: fins que va sentir un crit, o alguna cosa així, { [| c Á ~ [| c õ

Aquest "ara poso" indica que el text ha estat elaborat per ella sola. L'únic moment en què H. deixa de dictar és quan no li surt una paraula que vol posar:

H: Però no té sentit, perquè després posa papers per tota la classe. (Segueix escrivint) ... un & ! ã c Á { [| c Á ~ [| c õ Á X æ Á • ^ } c ã ! Á ~ } Á & ! ã c õ Á ^ @õ

G: ...al fons del passadís.

P K Á Þ [Ê Á] ^ ! fl Á] ! ã { ^ ! Á ~ } Á æ â b ^ & c ã ~ õ Á ~ } Á & ! ã c õ

G: Espantant.

P K Á Û ^ ! ã æ Á ^ •] æ } c 5 • Ê Á Ú ^ ! fl Á æ | * ~ } æ Á & [• æ Á { (segueix i ã * ã } æ | õ escrivint)... que venia de la cuina.

Aquí ella accepta, tot i que no molt convençuda, l'aportació de G. Per tant, ens trobem davant d'unes xifres enganyoses. D'una banda, G. és qui més ha escrit, però pel que es desprèn de la conversa, la seva tasca és la de simple secretària que escriu el que li dicta H. Hi ha un tercer membre absent al qual se li demana que acabi la història des de casa, sense saber què s'ha discutit a classe. I un quart membre que, malgrat que intenta participar en algun moment de la conversa, elles segueixen amb el text que ja tenen escrit, sense fer cas de les valoracions d'R., com es pot apreciar aquí:

Ü K Á R [Á & ! ^ & Á ~ ~ ^ Á @æ ~ ! ð ^ { Á â ^ Á c ! ^ ~ ! ^ Á ^ | Á c ^ { æ Á â ^ Á %o{ [! ã
 volta a la història, i ara estem explicant alguna cosa normal i es van assabentant. Però ha
 â q @æç ^ ! Á ~ } Á { [{ ^ } c Á [} Á | æ Á @ã • c fl ! ã æ Á & æ } • ç ^ ã ð ò Á Ü ã Á â ã ~ • Á
 P K Á R æ Ê Á] ^ ! fl Á ^ } & æ ! æ Á } [Á @æ } Á { [! c ò Á] [c • ^ ! Á ... • Á ~ } æ Á à ! [

R: Una broma? (Riu)

H: Jo què sé?

R: Ha de ser sorpresa.

H: Ja.

R: No sé, que es trobin algun cap així tirat.

H: Ara poso que la cuinera està morta, que se la troben morta a la cuina.

R: O trobar • ^ Á ~ } Á â ã c Á æ Á | q æ { æ } ã â æ Ê

H: (Continua escrivint) No poso cuinera, poso cuiner perquè no sempre ha de cuinar una
 â [} æ ò Á X æ } Á c ! [à æ ! Á &] ã æ ã Á ê ^ Á | á ã } • c ã c ~ c Á æ Á c ^ ! ! æ ò

Per tant, en aquest cas, malgrat que per les xifres sembli que el Grup 6 és un dels que més ha treballat conjuntament, en realitat és un clar exemple del que els alumnes anomenen “repartir la feina” i cadascú fer la seva part (i no de manera gaire equitativa).

La resta de converses que vam poder registrar (que trobareu a l'Annex 2) segueixen la mateixa tònica que aquestes que hem destacat. D'una banda, un monopoli de la conversa entre dos dels membres del grup que, o no deixen en general participar a la resta, o no fan cas de les seves aportacions. També ens trobem amb altres grups en els quals les idees vàlides només provenen d'un membre del grup, el que presumiblement és més creatiu o consideren més intel·ligent, i els altres només recolzen les idees i van aportant petites coses. Les converses acostumen a ser acumulatives, sense gaire esperit crític. La conversa disputativa tampoc apareix gaire, segurament pel fet que acabo de comentar que es donen per bo per defecte les idees d'un membre o dos del grup. I la conversa exploratòria és bastant inexistent. Potser podria destacar aquest fragment del Grup 3, consultable a l'Annex 2, Conversa 4, en el qual sí que es veu una participació força col·laborativa, on tothom participa i les idees van evolucionant gràcies a les aportacions de la resta:

L: Que caigui la Torre Eiffel i morin els de dins i els de fora.

Œâ K Á Û q ^ • c e Á & æã ^ } c Á | æÁ V [! ! ^ Á Òã ~ ~ ^ | Á ã Á b [Á ^ { Á ~ ~ ^ à [Á æ
Œ| K Á Û ~ ^ Á } [Á Á Û ~ ^ Á • ã Á & æ ~ Ê Á à ^] → Á [} Á ^ • c ã * ~ ã • ò

Ad: Però si has dit ~ ~ ^ Á ^ • Á ~ ~ ^ à æÁ æc ~ ! æc Á | q æ • & ^ } • [! ò

Al: Perquè el hackegen o alguna cosa així estranya.

Ar: Clar, el hackegen des de fora, no?

Ad: Clar, i també les potes, no?

Š K Á Þ [Ê Á | ^ • Á] [c ^ • Á } [ò

Ad: Val, i com cau llavors?

Š K Á Ò • c e Á] æ ! æc Á ã Á | q æ • & ^ } • [! Á & æ ~ Ê

Ad: Ah, val! Jo pensava que havia de caure tota la Torre Eiffel sencera!

Al: Bé, és una idea. I després desapareix la Torre Eiffel.

Œ! K Á Q Á ^ } Á ^ | Á { [{ ^ } c Á b ~ • c Á ~ ~ ^ Á & æ ~ Á | q æ • & ^ } • [! Ê Á à ^ • æ]
Œâ K Á Q Á à ^ •] ! ... • Á à ^ • æ] æ ! ^ ã ≠ Á | q Ò • c e c ~ æ Á à ^ Á | æ Á Š | ã à ^ ! c æ

(Escriuen la idea)

Aquí podríem valorar que la conversa és exploratòria, ja que van rebatent les idees amb arguments i amb un esperit crític, com la idea que no pot caure la Torre Eiffel sencera per un hacker. Després, a més, comencen a buscar dades per Internet, com la capacitat dels ascensors del monument o el que es pot trobar a dins (un restaurant), per poder fer evolucionar la idea d una manera més creïble (al final la idea evoluciona favorablement i el que desapareixen són persones que van al restaurant de dins del monument en l ascensor, molt més creïble i propi d una llegenda urbana). Segons el Drive, a més, aquesta llegenda urbana va ser escrita per tres membres del grup i al llarg de les sessions, no van haver d acabar-la a casa cap dels seus integrants, amb la qual cosa ens trobem davant de la història que podria haver estat escrita d una manera més col·laborativa. Ens faltaria, però, algun enregistrament més del procés d escriptura per poder analitzar si realment van escriure amb la metodologia de text intentat o si es van repartir una mica les tasques.

Finalment, de la resta de converses també destacaria un fet que considero clau de cara a millorar el treball col·laboratiu amb els alumnes. A les converses, ens trobem amb un parell de grups d aquells que van escriure la llegenda una sola persona gairebé en la seva totalitat en els quals es pot observar com són ells mateixos els qui no deixen participar a la resta en l escriptura. En aquestes, trobem frases tan despectives com “A., no saps fer històries” del membre del Grup 13 que acaba escrivint tot el text (Annex 2, Conversa 11), quan A. intenta escriure alguna frase, que acaba dient: “Doncs fes-ho tu!”. O a la Conversa 12 (Grup 15), en la qual veiem a R. oferint-se en dues ocasions a ajudar a A. en l escriptura (que fa ella sola

en silenci), i ella respon, al final: “Vaig més ràpida així”. Aquesta mateixa alumna arriba a dir una frase molt significativa en un moment disputatiu de la conversa, “Jo escric, jo decideixo”, que remarca el caire poc col·laboratiu d'aquest grup en concret, malgrat que és un dels grups que més ens repeteix durant les sessions que ho han fet tot entre tots, i que així ho fan constar a l'enquesta.

D'aquest tercer instrument de recollida d'informació ens trobem, per tant, amb una voluntat ferma dels alumnes de treballar d'una manera col·laborativa, participativa i equitativa, com s'ha anat apuntat als fragments destacats, però amb una clara mancança de pràctica al respecte i de guiatge, el que fa que aquesta col·laboració no acabi essent satisfactòria des d'un punt de vista didàctic, amb l'objectiu d'esdevenir un aprenentatge significatiu per a cadascun dels membres del grup. Considero que és un primer pas, que els alumnes són receptius a aquest tipus d'aprenentatge, però que caldria formar-los més en aquest sentit, com ara desenvoluparé tot seguit en l'apartat de conclusions.

7. CONCLUSIONS

Com hem pogut observar al llarg de tota l'anàlisi de les evidències recollides, la realitat és molt més complexa però a la vegada engrescadora i optimista de la idea que teníem al principi. És cert que una de les principals conclusions que s'extreuen de l'anàlisi confirma que aquests alumnes, acostumats a treballar en grup i que realitzen aquesta tasca diàriament a l'aula, no saben treballar col·laborativament, com així ho indica la mancança de converses exploratòries en els registres de les sessions que s'han dut a terme o de producció de text intentat durant l'escriptura de la llegenda urbana que havien de fer de manera conjunta. Però també és cert que a les converses hi ha aquesta voluntat de fer-ho col·laborativament, amb petits indicis que ens mostrarien que, amb temps i pràctica, podrien assolir els objectius marcats al respecte.

Els també es mostren molt optimistes amb la tasca realitzada, ja que un 75% dels alumnes creuen que a la nostra seqüència didàctica van treballar d'una manera més col·laborativa que a altres treballs en grup realitzats a l'aula. De la mateixa manera, la pluja d'idees inicial els va ser molt útil per a la redacció del seu text per al 86,2% dels alumnes i un altre important percentatge, un 75%, considera que el resultat obtingut ha estat millor gràcies a fer la tasca en grup.

Per tant, la resposta a la primera pregunta de recerca plantejada en aquest treball, "Els canvis en la seqüència didàctica van tenir l'efecte desitjat i els alumnes van treballar més col·laborativament?", seria que sí que és cert que els alumnes van tenir la intenció de treballar més col·laborativament i se'ls va veure més actius i participatius durant les sessions (no es van limitar a repartir-se la feina i fer-la en silenci), però, amb les evidències a la mà del document Drive i, sobretot, de les converses enregistrades, arribem a la conclusió que encara queda un llarg camí per aconseguir que aquests alumnes treballin d'una manera certament col·laborativa.

I com es podria fer que treballessin d'una manera més col·laborativa? Per respondre a aquesta segona pregunta plantejada com a objectiu de la recerca em remetré als experts en la matèria consultats, ja que tant Mercer, com Fontich, com els germans Johnson i Holubec, com Monereo i Duran coincideixen en afirmar que cal inevitablement la intervenció docent. Mercer, per exemple, estableix que un descobriment molt clar de les seves recerques és que "los enseñantes rara vez expresan de una manera clara y explícita estas expectativas" i que és imprescindible primer guiar als nens perquè aprenguin a parlar i treballar

conjuntament (Mercer, 2001: 196). En aquest sentit, els germans Johnson i Holubec asseguren que “si el docente se limita a decirlas a los alumnos que trabajen juntos, ellos mismos decidirán qué significa «trabajar juntos»” (Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E., 1999: 61). Fontich, per la seva banda, explica molt clarament com hauria de ser aquest guiatge: “Així, cal que el professor identifiqui de forma molt explícita el que compta com a discussió bona i productiva i, conjuntament amb els alumnes, estableixi quines són les regles bàsiques que cal seguir («Compartim les idees i ens escoltem», «Demanem la paraula», «Respectem les opinions dels altres», etc.) i es preveuen classes en gran grup en què el professor fa reflexionar els alumnes sobre la qualitat de la seva parla en petit grup. Els alumnes prenen consciència de les maneres com cal treballar en grup i, indirectament també, de l'avantatge que representa treballar així un cop s'aconsegueix.” (Fontich, 2011: 74).

Finalment, també cal tenir en compte un altre aspecte observat a l'anàlisi i que influiria molt en com optimitzar aquest treball col·laboratiu, i és un fet molt obvi: cal evitar que la feina s'hagi d'acabar a casa, com van haver de fer 11 dels 15 grups amb el text de la llegenda urbana, ja que se'ls fa del tot impossible poder reproduir aquest estat de discussió productiu a l'aula amb tots els membres del grup, i tota la feina del docent en aquesta direcció no haurà servit de res.

Ara, un cop analitzades totes les dades i els autors experts en la matèria, dels dubtes i la sorpresa inicials hem passat a una comprensió molt més clara de la situació d'aquests alumnes. Davant d'una situació similar, ja no em trobaré amb la sensació d'impotència que em va produir el fet de pensar: “Com podré en un futur fer treballar als meus alumnes d'una manera col·laborativa si aquests, acostumats a treballar en grup diàriament, no en són capaços?”. Ara, la meua mirada anirà a observar en quin punt es troben i quin tipus de guiatge necessiten per tirar endavant un treball realment col·laboratiu. Perquè no hem d'oblidar que els alumnes no neixen ensenyats, se'ls ha d'anar educant cap a aquest tipus d'aprenentatge i és necessari “fer explícites les regles de la parla exploratòria, més enllà d'esperar que els alumnes seran prou hàbils per anar deduint-les per ells mateixos” (Fontich, 2011: 73).

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Camps, A., Guasch, O., Milian, M., Ribas, T. (2007). El escrito en la oralidad: el texto intentado. *Archivos de Ciencias de la Educación*, 1, 231-51. Recuperat de:

http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/art_revistas/pr.695/pr.695.pdf

Fontich, X. (2011). El diàleg a l aula des de la perspectiva sociocultural: Les nocions de „bastida i „parla exploratòria . *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 54, 68-75. Recuperat de: <https://ddd.uab.cat/record/182602>

Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Editorial Paidós.

Mercer, N. (2001). *Palabras y mentes: Cómo usamos el lenguaje para pensar juntos*. Barcelona: Ediciones Paidós Ibérica.

Monereo, C. i Duran, D. (2002). *Entramados: Métodos de aprendizaje cooperativo y colaborativo*. Barcelona: Edebé.

ANNEXOS

Annex 1. Activitat inicial SD

No t'ho creuràs, però...

“No us ho creureu, però és cert... o això m’ha explicat a mi un amic”. De ben segur que heu escoltat alguna vegada una frase similar, seguida d’una història increïble però que ens asseguruen que és real, que li ha passat a l’amic d’un amic o que ha sortit a les notícies. Potser també heu rebut algun Whatsapp o e-mail alarmista provinent, segons diuen, de la mateixa Policia, malgrat que ningú en coneix l’origen realment.

Doncs bé, podeu estar davant del que s’anomena una llegenda urbana: històries que expliquen fets estranys, misteriosos i fins i tot pertorbadors però que contenen elements reals que les fan versemblants, creïbles.

Però qui les crea i per què? Creieu que poden tenir alguna finalitat concreta? Doncs ara ho descobrirem... Benvinguts al nostre petit món de la LLEGENDA URBANA. A gaudir!

I per començar... la coneixíeu, aquesta?

LLEGENDA 1

“No us ho creureu, però és cert... o això m’ha explicat a mi un amic”. De ben segur que heu escoltat alguna vegada una frase similar, seguida d’una història increïble però que ens asseguruen que és real, que li ha passat a l’amic d’un amic o que ha sortit a les notícies. Potser també heu rebut algun Whatsapp o e-mail alarmista provinent, segons diuen, de la mateixa Policia, malgrat que ningú en coneix l’origen realment.

decidir sortir aquella mateixa nit. En arribar a un dels locals de moda del moment,

decidir anar a fer una copa, mentrestant.

S w c p " x c " v q t p c t . " g n " u g w " c o k e " l c " p q " j k " g t c " k " x
u ø k o c i k p e x c " s w g " j c w t k e " o c t z e v " c o d " c s w g n n e " p q k

Nø g p f g o « " c n " o c v ¶ . " g n " u g w " c o k e " c o g t e s t a v a d e " p q " j c x k
telèfon, així que va començar a amoïnar- u g 0 " X c " r t g i w p v c t " c n " t g e g r e k c
c o d " n ø g u r g t c p ± c " s w g " n k " j c i w ² u- h k g k w g v " u ø ñ i w p è ò
n n g x c v " f ø j q t c " k " s w g " j c x k c " u q t v k v " c " r c u u g l e t 0 "

Dos dies després, el noi va arribar. Feia molt mala cara i tenia la roba tacada de

u c p i 0 " G n " u g w " c o k e " g u " x c " g u r c p v c t " o q n v ¶ u u k o " k
que li va respondre és que estava molt cansat i que li calia dutxar- u g 0 " N ø c o k e " x c "
trucar a la policia.

G p " c t t k d e t " n g u " h q t e g u " f g " n ø q t f t g . " x c p " v t q d e t
e q o c 0 " W p " f g n u " r q n k e k g u " n k " x c " v q e e t " n c " r e t v " d
estranya.

- Un altre! -va exclamar el policia.

El seu company va avisar una ambulància.

- Un altre? - x c " r t g i w p v c t " n. Un altre que? j q t t q t k v | c v

- Una altra víctima de la màfia dels transplants il·legals - x c " t g u r q p f t g " n ø c i g
de policia -. Al teu amic li han robat un ronyó.»

ACTIVITAT 1

Ara, per grups, volem que respongueu les preguntes d'un dels grups que proposem, en base a la llegenda que acabem de llegir:

GRUP 1:

- De quin tema parla la llegenda urbana?
- Dirieu que és un tema antic o d'avui en dia? Per què?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

GRUP 2:

- Qui és el narrador (qui explica la història)?
- És un personatge de la història?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

GRUP 3:

- Creieu que la història fa un gir? En quin moment?

- Què us causa aquest moment? Sorpresa, angoixa, misteri, incomprensió? Per què?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

GRUP 4:

- Com us imagineu els personatges?
- En sabem detalls personals? Quins?
- Tenen alguna característica extraordinària?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

GRUP 5:

- Sabem el lloc on van passar els fets?
- Sabem quan van passar els fets?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

GRUP 6:

- Podríeu comprovar si la història va passar de debò? Podríeu posar-vos en contacte amb el protagonista per demanar-li més detalls sobre els fets? O bé trobar alguna evidència al respecte per Internet?
- Quin missatge creieu que vol donar? Vol advertir el lector sobre alguna cosa?

Un cop tenim les respostes, és el moment de posar-les en comú. Heu descobert les principals característiques de la llegenda urbana?

Estructura activitat:

Aprofitem que hi ha 6 grups de taula; donem un número a cada grup, que correspon al bloc de preguntes que haurà de respondre.

A continuació, donem un nombre a cada membre de cada grup, de l'1 al 5, i demanem que s'agrupin per nombre: tots els uns junts, els dos, etc. En aquest nou agrupament hi haurà, per tant, un membre de cada grup original; és a dir, un del grup 1, un del grup 2, ... L'objectiu és que hi hagi un intercanvi de respostes, així com d'opinions (qui ha respost el bloc 1 pot opinar sobre la resposta donada pel membre del grup 2, per exemple), de manera que en acabar l'activitat tots els alumnes tinguin resposta per a totes les preguntes.

Quan s'ha completat aquesta segona fase, procedim a fer una posada en comú amb el Grup Classe.

Com a part final, ens mirem el quadre amb les característiques que hem penjat al Classroom.

Annex 2. Converses enregistrades dels alumnes treballant en grup

Conversa 1:

GRUP 1 - 22-3-2019 - Pluja d idees

J: Posem idea de la llegenda

I: Posa lloc i dos punts... però hem de buscar un poble que...

J: Real o imaginari?

I: És una llegenda, han d haver coses verídiques. Vaig a buscar pobles...

(Van dient pobles les tres)

I: Vilamaniscle.

J: Com s escriu?

(I. lletreja)

J: Idea de la llegenda seria: aquest poble... Bé, primer serien personatges... però serien personatges ficticis, com anònims, no, noies?

I i A: Sí.

J: Com seria la idea pertorbadora... com un gir, no?

I: Sí, ha de tenir un gir.

(Intervinc comentant que tenen un document amb totes les característiques, perquè ho vagin mirant)

J: Element pertorbador... quin seria l element pertorbador?

I: Hi ha una casa en aquest poble...

J: Teniu una casa a Vilamaniscle?

I: Sí. Al costat de casa meva hi ha com una cosa rara, no sé si és una casa... però no hi viu ningú... És gran.

J: Però jo faria algo com molt irrealista...

I: Surrealista...

J: Irreal...

I: La piscina! Acabo de tenir una idea... Per començar, que al poble no hi ha cap botiga, només una piscina, és l únic que hi ha... Pot ser a la piscina... Són sempre els mateixos: els vigilants són fills de l alcalde (bessons), els altres són amigues... Són una espècie de màfia... És l alcalde, ningú sospitaria mai d ell... En el bar de la piscina, en la part de congelats, tenen un gran secret.

J: Què seria? L element pertorbador...

I: Element pertorbador... L alcalde i la seva família tenen la piscina municipal del poble (J. va escrivint).

J: val, llavors què m has dit?

I: Aquests tenen un secret...

J: Que ningú sap, no?

I: Ostres, anava a dir que utilitzaven cossos humans per traficar...

J: Això seria com l'element pertorbador...

I: Sí, que als congeladors aquests com els dels bars, tenen cossos així penjats... Alguna cosa així...

A: Ai, per favor!

J: Que m agafa!

I: Quan entres a una xarcuteria que hi ha la carn penjada... Doncs igual però amb humans.

A: Ostres, nena!

J: Què heavy! Val, serien "cossos congelats". Té idees que ooooh!

I: Sí, són arranques...

J: Doncs explica...

I: En aquests cossos el que fan és, al bar, a part de servir el típic, també serveixen menjar... ja m enteneu.

A: Ooooooh, no, quin fàstic, d'humà nooooo.

I: Però ningú sap que és carn humana...

J: I s'ho mengen? Ai, si us plau! Diuen que és carn de porc...

I: Però és carn humana.

J: Val, em sembla bé. Què et sembla a tu, A.?

A: A mi també. Em fa molt de repelús, però.

J: Idees fantàstiques de la I. Ja sé el títol: "L'engany de la carn de porc".

I: O "La galta de porc" a seques.

J: No, ha d'haver-hi algo de l'engany.

I: Però no ha de ser tan evident perquè sigui una sorpresa, saps?

J: Però, per exemple, de la del poble era "La fi d'un poble".

I: Sí, però per exemple, la del ronyó com es deia?

J: La busco... Es diu: "No t'ho creuràs, però...". Ho podríem deixar una mica d'incògnita i que es pensin de tot.

I: Amb "Galta de porc" pots pensar moltes coses...

J: L'engany...

I: L'engany.

J: Jo posaria "L'engany de...". Si us sembla bé.

I: L'engany i tres punts.

A: Què guai, tio!

Conversa 2:

GRUP 4 - 22-3-2019 - Pluja d idees

D: Vinga, idees...

L: De temes, no? Algo de terror.

D: Un moment que hi ha objectius...

L: Una llegenda urbana no té perquè ser de terror, però jo vull una de terror, que transmeti que...

D: Però primerensem: Temàtica, què?

L: Uns nens que es droguen?

D: No, no, no...

N: Ha dit que posem idees tot i que siguin boges. Anem posant, cadascú que posi el que pensa.

(Tenen problemes amb el document).

D: Vale, vinga, idees. M., digues una idea.

L: Un assassinat... història de terror... d'intriga?

N: Ja sabem, però hem de posar l'argument, més o menys...

L: Uns nens que es droguen i assassinen a la gent.

D: I aquí el missatge és...

L: Que no et droguis.

N: Però no té perquè tenir missatge, no?

D: Que sí! Mira, què és el primer que surt a la taula aquesta? Temàtica... adverteixen de perills...

L: (Escrivint) Una noia... en una red social...

D: Xarxa

L: ... acaba molt ferida.

D: I així t'adverteixen de la gent que coneixes...

L: Clar! (Llegint text d N.) Un llac on els peixos estan infectats i ataquen a la gent i se'ls mengen?

N: Aquesta està bé, va de terror.

L: Però quin sentit té?

(Divaguen)

D: A mi la de la noia em sembla bé, però acaba morta?

L: Clar.

D: Val.

L: Es connecta a una xarxa, xateja amb algú...

D: I queda...

L: I a casa seva la mata... o alguna cosa així. O un blog. Una noia entra a una pàgina de Google on hi ha un virus que fa que un assassí pugui veure la webcam i sàpiga on està... i la mata.

N: Sí, sí, posa-la.

L: Una pàgina web com desconeguda...

D: Però què podem fer? Perquè tampoc s'assembla molt a la que vam veure que se li rebenta la pantalla...

L: No, però, és un virus que permet per la webcam a l'assassí veure on viu...

D: Però fem que sàpiga on viu o que queda amb l'assassí pensant-se que és una persona normal...

L: Entra a una pàgina, que és un virus, però ella pensa que és un noi que li està parlant.

D: No, fem que li apareixi lo del virus, comencen a parlar, queden, i quan la noia està cara a cara, veu que és un senyor vell, se'n adona i intenta fugir però la mata.

M: I com se'n adona?

L: Home, perquè si has quedat amb un noi i ve un senyor...

M: Això seria un violador, no un assassí.

(N. mentrestant m'està explicant la idea dels taurons assassins, que finalment serà la definitiva).

L: (Escrivint) ... "i l'assassí la mata".

D: I la viola.

M: Quines ganes tens de matar-la, eh?

D: Hem de pensar... Això ho pensarem més endavant... els pares.... perquè ella haurà dit que quedava... i no torna...

L: Que quedava amb les seves amigues.

D: Llavors porten un dia o més sense aparèixer, miren el seu ordinador i veuen la conversa. Els pares estan preocupats, la policia ja l'està buscant, han trucat als amics i tot... i la policia mira l'ordinador i veuen que hi ha com una conversa amb un noi, però la conversa aquella ja l'han vist en altres casos... O sigui, la conversa, no, el noi, ja l'han vist en altres textos...

L: ...on va assassinar a d'altres noies.

D: Sí.

N: La meua és molt xula.

L: (Llegint text de N.) "L'empresa fabrica uns taurons modificats perquè espantin a la gent de la platja i puguin fer fàbriques a la platja, però els taurons es descontrolen". Què vol dir això? A mi m'agrada la nostra.

D: És que està molt bé, eh?

Conversa 3:

GRUP 6 - 27-3-2019 - Escriptura de la llegenda urbana

R: Jo vaig posant idees al document, el que se m'acudeixi.

Jo: Sí, però aneu comentant.

H: La directora es va pensar que era com algú que estava fent broma...

G: Val. Que no pensava que era de veritat.

(Escriuen)

H: La directora es va imaginar que un nen o nena de l'institut estava fent bromes.

G: Val. (Escriu)

R: Aquí posa: "Al dia següent van trobar papers per tot l'institut on, escrit en sang, hi posava: La directora es va imaginar".

H: Ah, és que no has escrit això (H. ho havia fet a mà prèviament).

G: Ah, val, aquí. (Escriuen)

H: ...Estava fent una broma de mal gust, potser per espantar la gent. I ara poso, en plan: fins que va sentir un crit, o alguna cosa així, molt fort... (Escriu). Però de sobte, va sentir un crit que venia dels lavabos...

G: Del fons del passadís.

H: Dels lavabos. O poso, per exemple, de la cuina, que havien matat a la cuinera, i després poso com que ja van matant els nens.

G: Val. Ah, que maten a la Maya aquella, per xivar a unes amigues...

H: Però no té sentit, perquè després posa papers per tota la classe. (Segueix escrivint) ...un crit molt fort... Va sentir un crit... eh...

G: ...al fons del passadís.

H: No, però primer un adjectiu... un crit...

G: Espantant.

H: Seria espantós. Però alguna cosa més original... (Pensa). Bé, poso espantós... que venia de la cuina.

R: Jo crec que hauríem de treure el tema de "morireu tots i totes". Perquè és el que dona la volta a la història, i ara estem explicant alguna cosa normal i es van assabentant. Però ha d'haver un moment on la història canviï... Si dius que moriran tots ja és esperar-se...

H: Ja, però encara no han mort... potser és una broma.

R: Una broma? (Riu)

H: Jo què sé?

R: Ha de ser sorpresa.

H: Ja.

R: No sé, que es trobin algun cap així tirat.

H: Ara poso que la cuinera està morta, que se la troben morta a la cuina.

R: O trobar-se un dit a l amanida.

H: (Continua escrivint) No poso cuinera, poso cuiner perquè no sempre ha de cuinar una dona... Van trobar el cadàver del cuiner de l institut a terra...

Conversa 4:

GRUP 3 - 22-3-2019 - Pluja d idees

Ar: De què ho fem, llavors?

Al: De misteri?

Ad: De escalofrío.

Ar: En plan de misteri o de terror.

(Miren el document de característiques)

Ar: Característiques de les llegendes urbanes... causar por o terror... sorpresa... Donar una lliçó moral...

L: Causar por o terror posem, no?

Ar: ...credibilitat.

Ad: Posem por o terror, dos punts, i expliquem una mica la història, no?

L: (Escrivint) Val, terror o misteri.

(Segueixen mirant les característiques i parlant del document que estan compartint)

Ar: Espai i temps... se situen en un lloc real i un temps proper. On posem?

L: Aquí, no? A Badalona.

Ad: Noooo, que és molt soso aquí a Badalona. Ha de ser Nova York, Londres, alguna cosa així.

Al: Per què?

L: París...

Ar: París!

Al: Però per què?

L: A la Torre Eiffel.

Ar: Sí, que desaparegui la Torre Eiffel!

Al: Oh, molt bé! I després el Big Ben...

Ar: I tots els de dins moren?

L: Clar. Perquè l ascensor es queda aturat...

Al: No, no, no!

Ad: Clar, que es queda aturat l ascensor...

Al: No estaria bé que desaparegués primer la Torre Eiffel, després l Empire State o alguna cosa així?

Ar: I la gent que es queda dins no pot fer res i mor.

Ad: I això què té de terror?

L: Jo què sé, són idees!

Ad: Misteri és que van desapareixent les coses... però no mola que caiguin i es morin tots!

L: Mola més que morin tots. Aneu apuntant les idees.

Al: Jo apunto.

L: Que caigui la Torre Eiffel i morin els de dins i els de fora.

Ad: S està caient la Torre Eiffel i jo em quedo així, no?

Al: Que no! Que si cau, depèn on estiguis...

Ad: Però si has dit que es queda aturat l'ascensor...

Al: Pq el hackegen o alguna cosa així estranya.

Ar: Clar, el hackegen des de fora, no?

Ad: Clar, i també les potes, no?

L: No, les potes no...

Ad: Val, i com cau llavors?

L: Està parat i l'ascensor cau.

Ad: Ah, val! Jo pensava que havia de caure tota la Torre Eiffel sencera!

Al: Bé, és una idea. I després desapareix la Torre Eiffel.

Ar: I en el moment just que cau l'ascensor, desapareix.

Ad: I després desapareix l'Estàtua de la Llibertat...

(Escriuen la idea).

Al: I es queda volant?

Ad: No! Que desapareix i ja està!

Al: Quants poden cabre a l'ascensor?

Ar: A veure... "Torre Eiffel ascensor"... vaig a buscar-ho.

Ad: Però pujar per l'ascensor és molt més car.... Tothom puja per l'escala.

Ar: Hi ha tres.

L: També hi ha restaurants a la Torre Eiffel.

Ad: Estan a dalt.

Al: Hi ha tres ascensors.

Ar: I el restaurant està a dalt.

Ad: Mola molt com es va construir la història...

(Segueixen buscant informació de la capacitat dels ascensors de la Torre Eiffel i del restaurant. Parlen molt baix i no s'entén gaire).

Conversa 5:

GRUP 10 - 22-3-2019 - Pluja d idees

E: Va, una idea, Ma!

Ma: Comparteix el document, M.!

(Juguen amb el Drive, escrivint coses que no tenen a veure i fent bromes amb el mòbil que està gravant. Els trec la gravació).

Conversa 6:

GRUP 7 - 22-3-2019 - Pluja d idees

C: És que no estem parlant.

(Els pregunto que com fan la pluja d idees)

C: Doncs per aquí, estem parlant per aquí (el Drive).

B: No podem parlar res si encara no hem posat idees.

C: Dieu idees.

A: Ha tirat l estoig al mòbil! La pantalla s ha trencat!

B: La pantalla està destrossadíssima... M encanten aquestes idees! Ja tinc la idea: El mòbil assassí.

C: Sí home...

B: El mòbil espia.

Ca: La història de què anava? Pot ser a Vilanova de Sau.

C: No, un altre lloc.

B: Alguna ciutat bastant gran.

Ca: Que morin espanyols... Posem algun lloc de l Espanya profunda...

C: Jajaja... Múrcia...

Ca: Andalusia... on Vox.

C: Començo... Hi havia una vegada...

B: Hi havia una vegada no, aquestes històries no comencen així.... Tinc la idea, a veure.

L assassí qui pot ser? Una bona dona, un alien, unes culleres...

C: El que tu vulguis però que no sigui massa surrealista.

B: Llavors les culleres fora.

(Els dic si només B. té idees).

C: Estem pensant.

Jo: Sí, em sembla bé, però aneu dient el que se us vagi acudint.

B: Tinc una idea però no trobo la manera de lligar-ho del tot... Ha de ser d una manera que lligui.

C: Et creus literari o què?

B: No, és que si no lliga queda massa surrealista.

(Fan broma amb sorolls al mòbil).

C: Va, el B. té imaginació...

B: Sí, però és massa surrealista la meva idea, he de buscar una manera que lligui.

Conversa 7:

GRUP 11 - 22-3-2019 - Pluja d idees

J: Llavors, tenim moltes idees i amb aquestes idees hem de fer una història, no, A.?

A: Sí (Està creant i compartint el Drive). Idees principals que podem afegir a la nostra llegenda. Experiments humans i afegim? Va, fem una recaptació d idees per a una llegenda. J., digues.

D: Una idea pot ser el tema dels pederastes, no?

J: Noooo!

D: Com la tenim apuntada...

J: Que això està gravant!

A: Marquem en negreta les millors idees.

J: Jo crec que el viatge en cotxe de nit pot ser una bona llegenda.

R: Sí, i la d assassins en sèrie.

A: Clar, tu la teva, no?

R: Home, assassins en sèrie pot ser una bona idea.

A: Però això ja està més que... Bé, pot ser, sí, sí...

J: Pot ser guai.

A: Tràfic de drogues pot ser que... Oh! Ja en tinc una! Una droga que et transforma en un monstre. A veure... l objectiu és subratllar només una.

R: Però pots fer més d una cosa. Pot ser assassins en sèrie, més tràfic de drogues, més viatges a la nit en cotxe...

A: Val, descartem les que queden. Estem als quarts de final. Les no subratllades les posem a baix. Sabeu què? El millor és el viatge en cotxe de nit.

Conversa 8:

GRUP 13 - 25-3-2019 - Pluja d idees

D: Heu posat les vostres idees ja? Jo he posat que la meva era fer una llegenda que doni molta por i que al final tingui un gir que no tingui res a veure amb la llegenda però que tingui molta intriga... O també podem fer una llegenda d amor i que després es trenca.

A: De què?

D: D amor. Dues persones que es volen molt...

A: S estimen molt.

D: Sí, s estimen molt i que al final tot acaba malament per alguna cosa.

(Escriuen)

D: I la teva idea, A.?

A: Espera que l estic escrivint.

D: I tu, Ja.?

Ja: Espera (Escriu).

D: (Llegint) "...que el noi era un assassí en sèrie i l assassina al lavabo..." No té lògica.

A: Sí té sentit, mira. La meva llegenda va de que dues persones s enamoren i es veu que el noi era un assassí i l assassina al lavabo.

D: I per què no la noia al noi?

A: Doncs la noia al noi, m és igual.

J: Si ho diu ella, no és masclisme.

A: Ja.

D: (Llegint) "La meva idea és una llegenda que vagi d un assassinat".

A: M has copiat!

Ja: Sí, sí, espera.

D: La meva idea era la de la història de por, però també m agrada la de l A. però que al final morin tots dos.

A: Com Julieta i l altre...

Ja: Romeo.

A: Aquest.

D: Podem fer que una noia s ha enamorat molt d un altre noi. Llavors, la noia fa tot el possible perquè el noi es fixi en ella i el noi sigui molt estrany i la mati.

A: I per què el noi? Masclista?

J: Aaaaah, t ha pillat!

D: Doncs al revés, el noi està molt enamorat de la noia i es vol fer amic seu...

A: I la noia el mata.

D: Però en plan... fem alguna cosa que passi allà que faci que la noia canviï perquè li ha passat alguna cosa.

J: Jo no sé quina llegenda escriure.

A: Que hagi fet un d allò satànic.

D: Sí, i ha posat al noi dins i...

A: No, que estava sola i ha fet un d allò satànic i Satanàs...

D: Oooooh! O fem alguna cosa amb la ouija i enamorats.

A: Ah, val.

D: Que siguin dues parelles, perquè una acabi bé i una altra malament. Depèn del que passi a la ouija... Us agrada la idea a vosaltres dos? No te n has assabentat, oi, tu? T agrada la idea que dues parelles juguen a... Fem algun joc en plan d infidels? Que les parelles vulguin saber....

(Em diuen que ja tenen una idea, els comento que vagin mirant espai i d altres característiques per anar planificant la història)

A: A un bosc!

D: No.

A: A un soterrani.

(Miren el document de característiques)

D: Temàtica... Drama...

A: ...i misteri.

D: No, drama i amor. Element pertorbador... Doncs això. El narrador, extern, o sigui, desconegut. Que l element pertorbador sigui el tema de la ouija. Els personatges són les dues parelles.

(Els altres es despisten mirant coses per Internet, mentre D. segueix escrivint i mirant les diferents característiques).

(Senten que un altre grup fa sobre espiritisme o la ouija).

A: S han copiat, què fort!

D: Espiritisme o la ouija!

Conversa 9:

GRUP 15 - 25-3-2019 - Pluja d idees

G: Dustin, el nom del personatge! Annie?

A: Dustin o Mike?

Al: Mike.

A: Annie i Mike. Són germans o cosins o amics?

Gu: Amants.

Al: No, nòvios que estan sols a una casa i comencen a fer la ouija.

R: Uuuuh, sí, perfecte!

Gu: Ho tenim, ho veig!

A: Anys? 16.

G: Sí, que és la millor edat.

(Escriuen)

R: En un poble?

Gu: Com es deia el poble on vam estar de colònies?

Al: Vilanova de Sau.

G: Any?

A: Mil nou-cents...

G: No, 2004.

Gu: Sí, que ha de ser actual.

Al: No, 2020.

A: 2014.

(Segueixen escrivint A. i Al.).

Gu: Hauríem de buscar algunes característiques de la ouija...

G: I els personatges posem com són?

(Estan escrivint la llegenda)

Gu: Què va veure? La ouija?

R: La taula.

Gu: Ho veig, ho veig.

G: Però anem bé amb la ouija? És que jo encara no sé del tot què és.

Gu: És una cosa per connectar-te amb els esperits.

G: Però és que és impossible això...

R: Ja, és impossible.

G: I ben bé què fa?

R: Però que no és realista...

G: Per això.

Al: Quin títol posem?

A: Quan acabem la història, el posem.

Gu: Podríem posar un cercle amb espelmes.

G: Però això no és per invocar a Satanàs?

R: És un cercle d'espelmes...

A: Que nooooo! És una taula al mig i la gent asseguda...

Al: Primer agafen el got i fan així i diuen: invoquem a amics, o alguna cosa així. Primer es crea l'ambient.

A: "El primer pas, crear l'ambient" (Segueixen llegint d'Internet...)... "agafar un seient"...

"amb l'estat mental adequat"... (riuen tots) ... "Sigues pacient, sigues educat"... "Comença amb senzillesa. Tingues compte amb el que desitges"... "Escull el medium. Col·loca els dits sobre la planxeta". Què és això?

Al: La planxa, el got, el que sigui...

A: "Realitza un ritual d'apertura, fes una pregunta, concentra't, observa com es mou. Tanca el tauler".

Al: Sempre s'ha de tancar, si no l'esperit es queda per allà i pots...

G: Clar, com que existeix...

Al: Existeix, existeix.

G: Què dius?

Al: La història de Verònica va ser real, a Madrid.

Jo: És una llegenda urbana això.

Al: No, va passar de veritat! Al final de la història surten les coses de Madrid que van passar igual!

Jo: És una llegenda urbana clàssica.

G: Era alguna cosa d'un mirall, no?

Al: Sí.

Jo: És una llegenda urbana clàssica.

Al: Noooo, és una pel·lícula que va sortir al cinema!

A: Que s'ho inventen!

G: Ho fan per donar-te més por.

Jo: En això consisteixen les llegendes urbanes, en inventar-se coses que no són reals.

Al: Que no, que és de veritat!!

Jo: Doncs tu ho has de fer igual de creïble que a la pel·lícula.

Conversa 10:

GRUP 14 - 25-3-2019 - Pluja d'idees - Comencen a escriure la llegenda.

Z: Podem posar que la nena es va quedar amb ganes de parlar amb ell i de conèixer-lo més, i ell també.

I: Posem que el nen se li veia... Que ja arriben a casa els avis (escriuen)... i el pare li pregunta...

Z: Que qui era aquell noi de l'avió.

(Segueixen escrivint)

Z: No, espera, això està malament... "que el volia conèixer".

I: Ah, és veritat.

(Segueixen)

I: Dinar és "cenar" o "comer"?

Z: Ni idea. Crec que és "cenar".

I: Jo també.

I: Posem que la Paula és la narradora?

Z: No, perquè he posat que és una persona desconeguda.

I: Però posem que la Paula és la que parla?

Z: Però si fos la Paula qui parla, en comptes de dir "hi havia una vegada"... Bé, així millor.

I: A la platja es va trobar al noi...

Conversa 11:

GRUP 13 - 26-3-2019 - Escripura de la llegenda urbana

A: La llegenda com es dirà?

D: "La llegenda maleïda".

J: No, així no.

A: I com?

J: "Intersite".

D: Què és això?

J: No ho sé, però ho acabo de llegir aquí.

A: Llegenda... (escrivint)

D: On estàs escrivint? Si ja ho he posat jo.

A: A sota, ho has de posar a sota, en un full en blanc.

D: A veure... Començo la història. Pot ser que cada vegada que anessin a un bosc, que passés la mateixa història. Li pot passar a tot el món, que vagis a un bosc i et passi això.

A: Jo no vaig al bosc... No tothom pot anar al bosc, així que no.

D: Sí que hi pot anar tothom. Qui no pot anar a un bosc? Poden anar a donar un volt, d'excursió o d'acampada. Ai! Que van marxar d'acampada, no van anar a cap bosc! M'esteu liant.

A: La fem a Vilanova de Sau? Basat en això?

D: No.

J: A la casa...

A: A la casa on vam estar!

J: Clar!

(Parlen d'anècdotes de les colònies)

D: Val. A., em deixes escriure?

A: Sí. A veure... L'any 1799...

D: 1799... Què dius, A., en aquests anys no existia la ouija encara!

A: És igual, ens ho podem inventar.

Ja: També fan pel·lícules de 2050 i encara no estem a aquest any.

D: Posa 1990. Va sortir què? A., no saps fer històries.

A: Doncs fes-ho tu!

D: Val.

A: Ho escric jo tot?

R: Clar, si se t ha acudit a tu...

A: Val.

(A. va escrivint i els altres van seguint).

Gu: I de cop... punts suspensius... s apaguen les llums.

(A. segueix escrivint. La resta parla del que farien ells si de sobte s apaguen els llums de casa misteriosament).

Al: Pero posa...

A: Espera! Pesats!

R: Vols que t ajudi?

(A. segueix escrivint sense contestar, la resta parla de coses intranscendents.)

(Arribo jo)

G: Està escrivint ella.

A: Joo, sí que he escrit!

Jo: Esteu escrivint entre tots, no?

G: Anem fent, sí.

Jo: K Á T [| c Á à ...È Á Ú ^ | fl Á æ } ^ ~ Á | ^ à æ & c æ } c Á ^ } c | ^ Á c [c • È Á ã Á • à
(Estic llegint el que porten escrit)

Jo: Intenteu fer ~ } æ Á ã } c | [à ~ & & ã 5 Àerquè d'À sol pteja q's troba la ouija de
• ^ * ~ ã à assòu q'úe la llegenda com a mínim ha de tenir una pàgina sencera, eh?

A: Espera, espera, que la història dona per molt.

Jo: Però entre una i dues, eh? Una mínim! Podeu fer una introducció més llarga, dient com
^ | æ Á | æ Á & æ • æ ò Á } c & i ~ ^ æ ! Á Á [q æ (Á à ã •] ^ } • ò

A: Un poble no molt habitat.

Gu: Deshabitat.

R: Un poble fantasma de tota la vida.

Jo: Van anar a una casa però quina casa era? Una casa rural? Estan a una casa vella però
què hi fan a aquella casa? Hi viuen? Hi van a passar el cap de setmana?

G: És una casa abandonada...

A: No, és casa seva.

Gu: I a casa seva es posen a jugar a la ouija...

Jo: K Á Š | æ ç [! • Á } [Á ^ • c æ ç ^ } È Á ç ã ç ã ^ } È Á Q Á ~ ^ ~ Á ~ } æ Á { ã & æ Á à
Vilanova de Sau? Però això no és un poble ja?

R: Sí.

Jo: Llavo! • Á } [Á @[Á] [à ^ ~ Á] [• æ ! Á æ ã ç ð È Á X æ È Á • ^ * ~ ã ~ È Á X ^ ã * A
també heu de mirar de participar i afegir contingut a la història.

(Es concentren tots en el text)

Gu: Pel bosc, no per al bosc.

G: Està envoltada per bosc.

Gu: Això no queda bé.

G: Per un bosc...

Gu: Per un bosc, sí.

Al: És un antic poble rural.

G: Poble rural?

(Gu. està corregint. La resta, en silenci, sembla que està amb el text, també)

A: Deixeu la lletra!

G: Cadàver no porta accent.

Gu: Sí, de tota la vida.

R: Sí, cadàvers sí.

G: I cadàver?

R: Cadàver no, però cadàvers sí.

(Senten que els del costat també fan una història amb la ouija)

R: Ells també? S han copiat amb el tema de la ouija!

(Segueixen corregint entre tots).

R: A., vols que escrigui jo? Ho vas dient i vaig escrivint.

(No contesta)

R: Vols o no?

A: Vaig més ràpida així.

(Torno a acostar-m hi i segueixo llegint)

Jo: Al final moren els protagonistes, no?

G: Segurament.

Jo: I amb el gos què passa?

G: El gos no.

A: El gos també.

G: No, el gos, no.

A: Jo escric, jo decideixo.

R: Jo escric jo decideixo! Ala!

Jo: K Á P [Ê Á ... • Á ~ ~ ^ Á @ ^ ~ Á à q ^ • & / ã ~ / ^ Á c [c • Á ã Á à ^ & ã à ã / Á c [c •

G: Estem escrivint els altres, eh, també?

A: Qui decideix que el gos mor?

(Ningú contesta)

A: Doncs llavors no hi ha gos.

R: Pobre gos.

G: Sí, perquè llavors l esperit del gos, què?

Gu: Doncs una jirafa.

Jo: Heu de decidir entre tots què és el que us agrada.

A: Com es diu “de golpe”?

R: De cop.

Jo: K Á P [Á • ^ ! ã æÁ ~ } æÁ à [} æÁ ã } c ! [á ~ & & ã 5 Á á ã ! Á % Ò ø] | ã & æÁ | a
si fossin fets ! ^ æ | • È Á % Š æÁ * ^ } c Á á ^ | Á] [à | ^ Á á ã ~ õ + È Á] ^ ! Á ^ ø ^ {]
falta aquest element final que parlàvem, que faci por als que escolten.

A: Però l has llegit?

(Llegeixo el final).

Jo: Sí, podria ser aquest final, però heu d estar tots d acord. Si la resta pensa que el gos és important...

Gu: Noooo.

A: No existeix.

G: Pobret. Ha mort.

(A. llegeix tota la història que ha escrit).

Conversa 13:

GRUP 7 - 26-3-2019 - Escripura de la llegenda urbana

B: A Barcelona... I fem que la cadena de restaurants... Bé, és igual.

Ca: Un divendres qualsevol a Barcelona... ple de gent i en un ambient d estiu... no sé.

B: A la plaça Catalunya.

Ca: Estava plena de turistes i barcelonins que volien aprofitar la nit de divendres per anar a restaurants de Barcelona.

B: Al de Can Roca.

C: A un dels restaurants més ben valorats de Barcelona.

B: Sí, un tres estrelles Michelin, no?

C: Per què no?

(Em diuen la idea)

Jo: K Á P [{ ^ È Á æ ~ ~ ð Á ^ | Á { ã • • æc * ^ Á • ^ ! ã æÁ | æÁ { æ | æÁ ã { æc * ^ Á ~
està clar.

C: (Llegeix el que porten escrit). Seguim.

B: Doncs no sé: Uns amics, una parella o alguna cosa així, que la gent es pugui identificar...

Ca: No, així: Concretem amb la família de... no se qui. Algun cognom català. Vilaseca, família Vilaseca.

(Els mateixos passen el mòbil gravant al grup del costat)

Conversa 14:

GRUP 10 - 26-3-2019 - Escripura de la llegenda urbana

M: Va, comencem o que? Vinga, va.

E: (Llegint) Una nena petita d uns 5 anys es desperta... No, aquesta no! Fes la dels pares que moren!

M: No, perquè llavors no podem seguir-la així.

(Fan sorolls molestos al mòbil).

(E. segueix llegint la història que ha escrit M.)

(Segueixen amb els sorolls)

(Arribo i pregunto com ho porten)

E: Ja estem redactant.

M: Estic redactant.

Ma: Estem.

E: Estem, sí.

Jo: A veure, quin és | q æ! * ~ { ^ } c Ñ

Ma: M. ho sap.

M: Una nena es desperta a mitjanit perquè té set, va al menjador, baixa les escales i quan torna a pujar es troba a la seva porta a la seva nina plena de sang, llavors la nena s espanta i torna a baixar per les escales, s entrebanca i es dona un cop al cap i es queda sense sentit.

Jo: I què passarà?

E: Que els pares es despertem, escoltem un soroll...

M: No, la nena es desperta pel matí i els pares estan morts.

Jo: I què ha passat? Per què la nina tenia sang? Què ha passat aquí?

E: Perquè la nina està posseïda...

M: No, tinc una idea! La nena es desperta i veu que és somnàmbula i tenia un ganivet a la mà perquè els havia matat ella.

E: Sí, sí, sí, sí, és potent!

M: Ella somia que cau per les escales però en realitat està matant els seus pares.

Jo: K Á T ã ! ^ ~ Á à ^ Á & [} & ! ^ c æ! Á æ•] ^ & c ^ • Á] ^ ! ~ ~ —Á • ã * ~ ã Á | | ^ *

M: Doncs ha passat a...

Jo: K Á Q Á @^ ~ Á à q æ~ ^ * ã ! Á æ| * ~ } Á ^ | ^ { ^ } c Á ~ ~ ^ Á æÁ | q [ã ^ } c Á | ã æÁ | æÁ } ^ } æÁ æ { à Á ~ } æÁ } ã } æõ

M: En una casa apartada de la comarca del Penedès...

Jo: Per exemple.

(Me n adono que tenen el mòbil, tot i que jo no l he posat, i canvio de grup).

Conversa 15:

GRUP 12 - 26-3-2019 - Escripura de la llegenda urbana

Jo: Com ho porteu?

A: Més o menys tenim la idea.

Jo: Quina idea és?

A: La de l'Escape Room. Juguen i les portes després no es poden obrir. Quan l'amo va allà i obre les portes, no hi ha ningú.

(No sento bé l'àudio però estic donant indicacions perquè la història sigui més creïble: que hi hagi algun testimoni del que ha passat, per exemple, i buscar algun element de continuïtat perquè l'oient pensi que li pot passar a ell).

Jo: K Á Š q ^ •] æ ã Á ! ^ & [! á ^ ~ Á ~ ~-| ^ [Á Á @ œ } Á Á | ^ | [Á & Ê Á œ] } Ê Á] ~ [à ä] ~ ^ Ø ~

(A. comença a escriure. La resta no intervé).

(A. llegeix el que ha escrit)

Ad: Al final allò no era un Escape Room, no?

A: Abans d'entrar estaven parlant i... (fan sorolls al mòbil i no se sent el que diuen).

Ad: Diem que és a Badalona o a algun altre lloc?

An: No, és un poble.

Ad: D'acord.

A: Posem que van entrar i no hi havia ningú per atendre'ls i això ja els va semblar estrany.

Ad: El lloc una mica vell.

A: Sí.

(No parlen)

(A. llegeix el que ha posat).

Ad: A mi em sembla bé.

